

XIX МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ
17 МАРТ - 31 МАРТ 1979 Г. РУСЕ-БЪЛГАРИЯ

К 7/М 45

120000868636

РАСЧЕТЫ ИЛИ ЧУЖИ. В ДИ
ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ

ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ

ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ ИЛИ

**ХІХ МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“
РУСЕ — 1979 год.**

Посветен на 35-годишнината на
социалистическата революция в България

**МОСКОВСКИ
КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР**

Художествен ръководител и диригент —
н. а. ИГОР БЕЗРОДНИЙ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868636

20 март — вторник Начало — 19,30 ч.
Зала — Дом на културата

447926

МАРИН ГОЛЕМИНОВ —

Концерт за струнен квартет
и струнен оркестър

Allegro affetuoso

Lento

Allegretto

Allegro vivace

ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ —

Камерна симфония опус 110

Largo

Allegro molto

Allerretto

Largo

Largo

ЙОЗЕФ ХАЙДН — Симфония № 28

Allegro

Poco adagio

Menuett

ВОЛФГАНГ А. МОЦАРТ —

Дивертименто № 7 в ре мажор

Allegro

Andante

Presto

МАРИН ГОЛЕМИНОВ (1908)

КОНЦЕРТ ЗА СТРУНЕН КВАРТЕТ И СТРУНЕН ОРКЕСТЪР

„Старал съм се да се хвана на хорото на музикалното творчество по време на движение, без да го прекъсвам, и същевременно да вляза в неговия ритъм, за да не бъда влачен като откачена верига“. Тази мисъл на М. Големинов е в пълна хармония с неговата творческа еволюция. Той е винаги наред с онези творци, определящи с творческото си присъствие облика на нашата национална музикална култура — ръстът на неговото композиционно наследство е съизмерим с най-високите точки в развоя на българското музикално изкуство. Новаторството в музикалното съдържание и стилистика на Големинов е неотделимо от българската традиция и нейния животрептящ извор — народната песен. Тангозата драма „Нестинарка“, „Прелюд, ария и токата“ за пиано и оркестър, операта „Ивайло“, Концерт за струнен квартет и струнен оркестър, Четвърта симфония „Шопофония“ и пр. — творби, които са представителни за основните еволюционни моменти от Големиновата музикална концепция, а в проекцията на българската музика те очертават контурите (наред с произведения на други автори) на отделните етапи в нейното развитие. Новаторството е една от основните гледни точки и при разглеждането на една от най-значимите творби в творчеството на Големинов — **КОНЦЕРТ ЗА СТРУНЕН КВАРТЕТ И СТРУНЕН ОРКЕСТЪР**.

Творбата е написана през 1963 г., а нейното представяне на „Международ-

ната трибуна на композиторите“ към ЮНЕСКО дори става повод френската балетмайсторка Франсоаз дьо ла Морандиер да постави хореографска поема „Раждането на зората“ по музика от твърбата. У нас концертът се изпълнява за първи път в Русе.

Концертът за струнен квартет и струнен оркестър е начало на нови музикално-естетически тенденции в творчеството на Големинов и заедно с това е част от новаторските стремления в българското музикално изкуство от началото на 60-те години. Творческото писмо на композитора тук е свързано с разширяване на изразните средства, силно полифонизирана фактура и висока степен на обобщеност на израза. Интерес представлява съчетанието на двата еднородни състава — струнен квартет и струнен оркестър, нещо свършено ново за българската музика. Теза и антитеза — това е съотношението и функцията на двете партии, напомнящо много за бапоковото концерто гросо, но тук партията на квартета е третирана като равностоен участник в изграждането на творбата. Написана в четиричастен цикъл от сонатно-симфоничен тип, тя би могла условно да се разчлени на два огромни дяла (I, II ч. и III, IV част). Така Първа и Втора част са носители на силна, неудържима по мащаби и активност музикална енергия — експресивна музикална мисъл, изразена диференцирано в двете части. Трета и Четвърта част контрастират на предходните части с жанрово-танцувалните елементи, с виртуозно-инструменталния израз, с великолепно откритите метро-ритмични комбинации (тук най-ярко е осезаемо наличието на фолклорни елементи).

ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ (1906 — 1975)

КАМЕРНА СИМФОНИЯ оп. 110 е
транскрипция на кuartет № 8 от Дм.
Шостакович.

Кuartетите на Шостакович — това са лирически „дневник“ на голям художник, мислител, надарен със способността да усеща живота остро и дълбоко. Камерният жанр е особена изразна сфера за композитора. Обръщайки се към него в продължение на целия си живот, Шостакович го третира като жанр на дълбоко личностния израз. Но светът на композитора е така значим, богат, многообразен, че всеки досег на неговата мощна импулсивна мисъл до камерния кuartетен жанр взривява отвътре рамките на традицията. Кuartетите на Шостакович са своеобразни камерни симфонии; всеки кuartет носи далеч не камерна по своята същност драма със сложна философия, с дълбок психологизъм. Лирическата изповед на твореца прераства в общочовешко обобщение. В кuartетите на Шостакович има и напрегнат драматизъм, и висока трагедийност, и остър хумор, стигащ често до гротескност. Патетика и хумор, сатира и героизъм. — многозначни, понякога полярни по своя характер настроения изразяват кuartетите на композитора; един пълнокръвен микросвят.

Кuartетите на Шостакович са носители на симфоничен драматургически потенциал, даващ възможности за по-широко третиране на оригиналния инструментариум (две цигулки, виола, виолончело) — на това основание е транскрибиран за камерен струнен оркестър и Осмия кuartет.

Камерната симфония (в оригинал — квартет) е посветена на жертвите на войната и фашизма. Петте части образуват един непрекъснат цикъл, в който музикално-драматургичната мисъл тече с удивителна яснота и емоционална непосредственост. В това имат голям дял и използваните в творбата цитати от предишни произведения на Шостакович (Десета симфония, Концерт за виолончело, Единадесета симфония). Елементът на „автобиографичност“ се подсилва и от основния лейтмотив — символ в симфонията — ре, ми бемол, до, си, т. е. четирите звука, образувачи инициалите на композитора (този символ е вече познат от Десета симфония). Произведението е рамкирано от две „Ларго“ — съсредоточени, сдържани, в които намира полифонично развитие посочения мотив. Моторното, токатно развитие на II част асоциира с напрегнатия и зловещ образ от III ч. на Осма симфония. От темата-инициал израства Скерцото на симфонията (III ч.), където музикално-образните нюанси се менят в един диапазон от непретенциозния хумор, през фантастичното, до гротеската.

ЙОЗЕФ ХАЙДН (1732 — 1809)

СИМФОНИЯ № 28

В анонимна статия от времето на виенския класик Йозеф Хайдн „За високия вкус в музиката“ четем следното:

„Господин Йозеф Хайдн — любимецът на нацията. Неговият чувствителен характер е запечатан във всяко произведение. За композициите му е характерна красота, стройност, чистота, благородна простота, която слушателят усе-

ща непооредствено. Неговите квартети и триа напомнят прозрачните води на езеро, колебаещи се понякога от южния вятър, но ненапускащи родните брегове. Той пръв прилага в музиката мелодическия строй на мислене, и едва ли може да се отрече красотата на гласоводенето му. В симфониите е толкова мъжествен и силен, колкото и изобретателен; в кантатите — очарователен, увлекателен; в менуетите — естествен, закачлив, пленителен. . .“

Действително „татко“ Хайдн (както често са го наричали) е един от щастливите творци, които приживе се радват на щедростта на критиката, на достойно признание. А трябва да признаем, че авторът на цитираната статия доста точно е вникнал в характера на неговата музика, дори демонстрира известна проницателност по отношение ролята на Хайдн в историческата проекция на музикалното изкуство.

Хайдн често е споделял, че създава музика, за да могат „изнурените и отрудените, както и отрупаните със задължения, да се порадват на няколко минути утеха и освежаване“ — твърде скромно откровение, имайки предвид богатството на Хайдновото творчество и неговото битие през вековете. Впрочем, тази простота и непосредственост на мисълта са основни компоненти и в музиката на композитора. Неудържима виталност, светлина, енергия — смисъла на неговата музикално-творческа изява.

1765 — годината, в която Хайдн пише СИМФОНИЯ № 28. Тази творба принадлежи към втория творчески период на композитора, когато той служи като капелмайстор при двора на граф Естерхази (1761—1791). Зрелият творец Хайдн

ще познаем по-късно в „Прощална симфония“ (1772), в Шестте Парижки симфонии (1786), „Оксфордска симфония“ (1788), в Дванадесетте Лондонски симфонии (1791—1795). Ранният симфонизъм на виенския класик разкрива процесите на формиране на класическия тип сонатно-симфоничен цикъл (до 31-ва симфония съществува все още колебание между тричастност и четиричастност на цикъла) и класическия тип тематизъм.

В. А. МОЦАРТ (1756—1791)

“Моцарт е повече композитор на XX век, отколкото композитор на XIX в, и повече композитор на XIX столетие, отколкото композитор на XVIII столетие, от което той се откъсна и отиде в бъдещето. Той затова умря в нищета, защото към края на живота си стана чужд на своите съвременници. Той е от онези художници, които откриваш само постепенно. Моцарт от последните години на живота си е бил непонятен за почти всички и само частично, непълно бе разбран от XIX в., а Моцарт в пълния си обем, т. е. неговият космизъм, проблемност, демонизъм, бездънната му дълбочина започват да се откриват едва през XX в. . . . пълното разбиране на Моцарт е дело на бъдещето. . . !

. . . В инструменталната музика на Моцарт пред нас се явяват върху най-просторна сцена стихии, световни сили, живи хора, феномени, съдби — мрачни, светли или загадъчни, леки или тежки, радостни или скръбни, или едното и другото заедно, образи, носещи в себе си своя действителност — обективни световни сили върху сцената на вселена-

та. Но това не са само космос, съдба и стихии, това са и живи човешки маси. . .

. . . Моцарт е мост между космоса и реалния живот, между Сириус и дреболиите на деня. . .“

Георгий Чичерин — „Моцарт“

Първият концерт на МОСКОВСКИЯ КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР се е състоял на 2 април 1956 г. Повече от двадесет години този забележителен ансамбъл носи печата на един от най-добрите камерни състави в света.

По своя състав Московският камерен оркестър е най-големият от съветските камерни ансамбли. Основна група са струнните инструменти (понякога се използват и старинни инструменти — виола да гамба, виола д'амур); оркестърът поддържа и група от духови инструменти. По този начин се създава оркестър, типичен за времето на Глук, Моцарт — оркестър от епохата на XVIII в. А имайки предвид афинитета на съвременните композитори към камерните жанрове в инструменталната музика, става разбираем и стилният обхват на репертоара на Московския камерен оркестър.

В концертите на московчани цели програми са посветени на Бах, Вивалди, Моцарт. Ето и отзив на вестник „Фолкщите“ за един техен концерт: „Нашите гости показаха с каква сърдечна любов и изящество на израза трябва да се изпълнява ранната симфония на Моцарт. Такова прочитане на Моцарт ние не сме чували от времето на Бруно Валтер, и аз се страхувам, че в наше време, когато студеното съвършенство се

предпочита пред класическата интерпретация, ние не ще чуем нещо подобно“. По аналогичен възторжен начин се посреща и изпълнението на последното крупно съчинение на Бах „Изкуството на фугата“.

В репертоара на оркестъра съществуват и произведения на Стравински, Бритън, Пуленк, Барток, Хиндемит, Прокофиев. Особено близка е връзката на състава със съветските композитори и не са малко случаите, когато се „раждат“ музикални творби, предназначени специално за Московския оркестър: Кара Караев — Трета симфония, Вайнберг — Десета симфония. На този чудесен състав московчани дължат и премиерните изпълнения на редица нови музикални произведения. Истинско събитие е, например, премиерата на Четирнадесета симфония от Дм. Шостакович. Сам композиторът споделя по-късно: „Това е един от най-забележителните музикални колективи, които някога съм слушал. Особено големи са заслугите на този оркестър в разпространяването на най-добрите образци на съветската музика. Може уверено да се каже, че съвършеното майсторство на този прекрасен колектив е вдъхновило много съветски композитори за създаване на нови произведения“.

Значителен дял от дейността на Московския оркестър се пада на звукозаписната работа — вече са записани значителна част от симфониите на Моцарт (с амбицията да се запишат всичките), Бах — „Изкуството на фугата“, Перголези — „Стабат матер“ и др.

Като солисти на оркестъра са гостували Светослав Рихтер, Емил Гилелс, Леонид Коган, Н. Архипова.

С огромен успех оркестърът е гастролирал в повече от тридесет страни: Унгария, Полша, ЧССР, Румъния, България, Югославия, ФРГ, Австрия, Белгия, Италия, Франция, САЩ, Мексико, Холандия, Англия, Япония, Канада, Дания, Иран, Филипините и др.

Художествен ръководител и диригент на камерния състав е лауреатът на международни конкурси за цигулка ИГОР БЕЗРОДНИЙ.

ОТЗИВИ ОТ ПРЕСАТА

СССР

„За камерния оркестър може да се говори като за зрял художествен организъм, доказал това с успешното изпълнение на редица сложни програми от произведения на Бах, стари и съвременни френски композитори и много други. . . Концертите на Камерния оркестър са голямо събитие в музикалния живот на столицата“.

„ПРАВДА“

САЩ

„ . . . В последно време Съветският съюз показва много изтъкнати изпълнители на струнни инструменти, но това, което чухме, надмина нашите очаквания. Концертът демонстрира как трябва да звучат струнните инструменти“.

„НЮ—ЙОРК ТАЙМС“

„ . . . Това е свършено изумителен ансамбъл. За него са присъщи ясен и здрав стил, безупречна ансамбловост, божествена красота на звука“.

„НЮ—ЙОРК ХЕРАЛД ТРИБЮН“

